

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIË LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

BUREAU & REDACTIE:
DRUKKERIJ COLLÉE
REGULIERNWAL (Steenderpoort)
— TONGEREN —
Postчек № 84855. — Telefoon 12.

AANKONDIGINGEN.
Prijs per regel
tusschen Allerlei en Specie-
nieuws . . . . . fr. 1,00
fr. 2,00
KLEINE AANKONDIGINGEN :
Van 1 tot 4 regels . . . . . fr. 3,50
Elke regel meer . . . . . fr. 0,75

Belang der Drukkers

AAN ONZE TROE LEZERS.

Het is nog niet te laat in uw keuze voor ons blad grondig te maken. Uw aanbeveling is meer dan gewaardeerd.

En ze is verstandig. De Pausen der laatste tijden hebben ruimschoots verklaard dat de katholieke drukkers moeten en best kunnen geven hier en elders enkele aanbevelingen.

Pius IX verklaarde voor een katholieke is het plicht de lokale drukkers te ondersteunen en hun eerste verspreiding onder de bevolking te verzekeren.

Leo XIII zegde: De Katholieken kunnen niet genoeg voor hun deuren doen, bijzonder bij middel van afnemers en door hun medewerking.

Pius X sprekende over de waarde van ons blad dat dreide te wijken verklaarde, toen hij nog priester was: « Te allen prijs wil ik dit blad reddend; indien het noodig is zal ik mijn borstknips en mijn purperen kardinaalsmantel geven om het blad te behouden ».

Pius XI, de huidige Paus oordeelt niet anders: « Men kan niet genoeg doen om de goede pers te verspreiden. Zonder de ontdekking der boekdrukkunst had de verspreiding der goede drukkers aan de waarheid dienst bewezen ».

Commentaar is overbodig. Maar men kan ons vragen: Was goede drukkers? We antwoorden dat goede drukkers wat meer moet geven dan kleine plaatselijke nieuwsjes of resultaat van sport of prijskampen. Voor de bladen die zulke als hoogste doel hebben zou men kerkvoorst de taal van Pius X spreken. De pers moet de waarheid dienst bewezen, moet met reden Paus Pius XI. Om in het opzicht haar plicht te vervullen moet drukkers naar hun lezers op den algemeen loop der groote gebeurtenissen, een licht in het donker.

« Postrijder » trad zulke te doen, in de mate van zijn vermogen.

Reizen per Spoorweg

EEN INTERESSANTE NIEUWGEDE.
HET KILOMETERBOEKJE VAN DEN SPOORWEG.
DE BASILIEK VAN TONGEREN OP EEN EERPLAATS.

De Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen voert het kilometerboekje in, dat voor ons een belangrijke nieuweheid mag heeten, want met het oog op uitstappen, rondreizen en zelfs van afnemers.

Er zijn boekjes van 600 kilometer geldig voor 1 maand en 100 kilometer voor 6 maanden van 1.500 fr. 2e klasse, enz.

In elk boekje stelde ons van 10 frank, 5 frank, 2 fr. en 1 fr. waarmee de houder den prijs der reizen betalen kan. Dit is een zeer belangrijke voordeel.

Nadere inlichting kan men bekomen in de stat om met aar het plooiblad over « Het kilometerboekje van den spoorweg » aan te vragen.

Dit plooiblad is een goede propagandablad in uw station aan te vragen. Op de eerste plaats in het midden, nevens den meest wettende op de praktische en leerrijke reizen die men in België doen kan, staat een heerlijke groep van mooie gebouwen van ons land. Gij vindt daar den St-Rombautoren van Mechelen, den Stadhuis van Brussel, het Belfort van Bergen, het Stadhuis (Maison du Roi) te Brussel, het Stadhuis van Leuven, enz., het al beheerscht door een mooi gezicht op de Basiliek van Tongeren.

Doet ge het plooiblad gansch open, dan hebt ge voor u een kaart van België, en in den rand zichten uit de verschillende provincien. Het is vertegenwoordigd door een gezicht van de Zuidzijde van St-Quintinuskerk.

Lezers, we raden u aan een exemplaar van dit propagandablad in uw station aan te vragen: 1) om er u een verschenen van te geven hoe het stelsel werkt; 2) om te zien welke plaats men aan het heerlijkste gebouw van Limburg, de Basiliek van Tongeren, toekent. Dit plooiblad verdient goed bevoord te worden. G. S.

Oudheidkunde.

VONDSTEN OP DE PLAATS VAN HET OUDE KAPITTELKLOOSTER TE TONGEREN.

Toen de bisschoppen Tongeren verlaten hadden, werd de abdij O. L. Kerk, — thans tot basiliek verheven, — bevestigd door een Colloce van twintig kanunniken, die echter niet allen in de stad verbleven. Eerst maakte het kapittelklooster deel uit van de kerk en was in een natuur omgeven, na den bouw der gotische kerk in de 13e eeuw, kwamen er twaalf kanunnikenwoningen tot stand, en namen een grote oppervlakte in, aan de Noordzijde der O. L. V. Kerk en langs het bovengedeelte der Maestrichtstraat. Op het kadastraal plan, heet dit gedeelte der Maestrichtstraat nog: « Het Klooster ». De straat, die van uit de Maestrichtstraat, naar het Klooster, heet nu nog den naam van Kloosterstraat. Op het Klooster, en de straat die verderop, tegenover het huis Theelen, naar den ingang der kerk toe loopt draagt den naam van O. L. V. Kerkstraat. Al deze straten waren met wege zijden bezet met de gebouwen der twaalf kanunnikenwoningen.

Deze nederzetting was nodig om een gedeelte te hebben van de werken die alder sedert 2 Januari plaats hadden. Drie riolen doorsnedden de plaats waar het oude kapittelklooster stond. De eerste kwam van aan de Kiezelstraat en liep dan Westwaarts tot aan de Hemelingenstraat; de tweede doorboorde de Kloosterstraat, op de gransche lengte, en volgde dan de stoep der gebouwen van de huizen Vandenbosch-D'Arst; de derde, komende van tegenover het huis Theelen, opende den ondergrond der O. L. V. Kerkstraat, en volgde dan, op geraden afstand, de Kerk in de richting van den toren.

Bij het openleggen van deze straten op grote diepte, heeft men zeer belangrijke waarnemingen kunnen doen. Men kon overblijfselen van oude middelenouwe gebouwen verwachten, zooals de bovenstaande beschrijving laat vermoeden. Maar niettemin, ter oorzaak van de groote diepte der riolen, heeft men vooral Romeinische muurresten ontmoet. In het huis geslede der Maestrichtstraat, even voorbij de Kiezelstraat, verwachtte men de doorsnede van den Romeinisch muur der leeuw en een zijpilaar op den onderbouw van minstens een pijlerder poort die daar moet staan. Maar men viel juist op den kiezeldaar waar zij door die ingangspoort binnen moet, zodat we geen spoor van de pijlerder poort te zien kregen. Men moest echter weer een schone gedeelte der kiezellaan op grote lengte (25 m. ongeveer) openbreken en men kon ons te meer den soliden bouw der groote kiezellaan vaststellen. Men bereikte het bovengedeelte der baan op 150 m. diepte, en den hal de kiezellaan met een dikte van 1,20 m. op grote scheidingslijn, die alle verkiezing omvatte. Men ontdekte ook dat de kiezellaan niet meer uit zand en zand, maar uit een laagje van modder, gesteente de lange oewen, der Romeinische oewen, die in de tijd van de kiezellaan, mocht geschiedde.

In de Kloosterstraat en in de O. L. V. Kerkstraat doorsneden de tranchees de herbevan met recht hoekige sectie, dus in de breedte. Zoals op het einde der Kiezelstraat vastgesteld, was de baan op het einde der Kloosterstraat weer dubbel of gesplitst. Van af de zuiver nuchter aangelegde in de Maestrichtstraat tegenover de Kloosterstraat had men eerst een kiezellaan van 6 m., dan 7 m. asken tuschenruimte en vervolgens weer 6 m. kiezellaan. In de O. L. V. Kerkstraat daarentegen was de aard in beschouwende verandering, en de baan had 12 m. dikte. De hite en diepte waren zooals reeds aangegeven.

Maar meer verrassend bleef ons het laatste deel der Maestrichtstraat, of oude Kloosterstraat. Tegenover het huis Vandenrijst doorsneden men een kiezeld van 7,50 m. breedte, dan een tuschenruimte van 0,50 m., en vervolgens weer een schone kiezeld van 10 m., die aansloot tot aan de zuiveringschouw tegenover de Hemelingenstraat.

In de aarden tuschenruimte van 0,50 m., hierboven vermeld, kwamen enige dikke stembrokken van bekapt blauwgesteen voor. Volgens de waarneming in O. L. V. Kerkstraat en vroeger vooraan op de Groote Markt gedaan, is de richting der oude herbaan wel zowat 6 meters Zuidwaarts te zoeken, maar we denken dat zich, op de beschreven plaats, een verbreding of openbare plaats bevond. Dit zou goed beantwoorden aan hetzamen men over de oude Romeinische stedenplannen kent. We bewaarden in het stadsmuseum een der oude granitstenen, waarvan hooger sprak. Hij kon gelijk de Romeinen het geregeld inrichten, dienst gedaan hebben om toe te laten gemakkelijk te paard of in de wagens te stijgen (zie Bergier, Chemins de l'Empire Romain, I, 254). Men kan ook aan een andere verklaring voor de twee bekeerde ruimten van 7,50 m. en 10 m. denken, maar wij houden eraan te doen uitschijnen, dat de dikte der kiezellaan waar 0,85 m. was en

dat men het bovengedeelte eerst op een diepte van 1,47 m. bereikte.

We zijn alzoo de Groote Markt geardeerd. We hebben in een vorige nota aangegeven, waar de groote herbaan, die langs de Maestrichtstraat oploopt, uitkomt. Ze werd niet in de tranchee voor het huis Goffinet (het oude stadhuis), weergevonden, en mocht zich dus onder de stoep of onder de huizingroep ten Noorden der Groote Markt gelegen bevinden. Deze baanrichting geeft nog meer grond aan de hooger veronderzette veronderzetting, dat de twee kiezellaan, in het laatste gedeelte der Maestrichtstraat ontmoet eens van een kleine openbare plaats deel uitmaakten. Op zulke plaats verandert wel eens de richting oever baan, en we bewaarden ons, op den hoek der Groote Markt, wel degelijk op een punt, waar de baan ietwat haar richting wijzigde.

Onze inleiding en het overzicht van de kiezellaan namen te veel plaats in aanspraak. We verzoeken tot een volgend nummer de belangrijke bevindingen, die op de beschreven plaatsen gedaan werden. G. S.

Voortbrengst & keuringen van pootaardappelen in Nederland

(Beknopte inhoud eener mededeeling van den Heer L. A. H. Peters, Rijkslandbouwconsulent van Nederland in België).

Nederland staat aan de spits der landen voor de produktie van pootaardappelen en onze reuk is ongetwijfeld aan de beste bron geput, daarom hebben wij de overtuiging dat de landbouwers en handelaren dit artikel met belangstelling zullen lezen.

BELANG DER VOORTBRENGST.

Enkele cijfers zullen u desaangetide ten gedachte geven.

In 1932 had men als aangifte voor keuring: 31.300 hektar waarvan 26.781 hektar goed gekurd werden.

In 1933 telde men 25.692 hektar aangegeven ter keuring, waarvan 21.561 hektar goedgekeurd werden.

In 1934 heeft men 22.469 hektar aangegeven voor de keuring; het percentage goedgekeurd kan men nog niet opgeven.

EXTRA-ZORGEN DIE DE PootGOED-KWEEKER AAN ZIJN TEELT HOEFT TE BESTELEN.

Allereerst de goede bewaring van het pootgoed. Zoveel mogelijk in een glazen bewaarpak, dan bekomt men korte en krachtige kiemen. Bij deze bewaring kan men de knollen met slechte kiemen verwijderen. Dank zij deze voorkeuring bekomt men meer speelruimte voor het pooten.

Tweediens moet het land in allerbesten eultuurtoestand zijn, doch niet te zwaar bemest, namelijk met stikstofmest.

Derdens vergt de selectie heel wat meer arbeid. Men moet regelmatig de zieke planten verwijderen, waartoe ook de opbrengst vermindert; voegt erbij het risico van afkeuren; ongeveer 25 th. der velden worden afgekeurd.

Het is natuurlijk dat dit alles in aanmerking komende, de kweeker de pootaardappelen daarvoor moet verkoopen dan consumptie-aardappelen.

ORGANISATIE VOOR DEN KEURINGS-DIENST.

Nederland heeft dertig jaren praktijk in zake selectie van pootaardappelen. De keuring geschiedt door NAK (Nederlandse Algemene Keuringsdienst), dat is een centraal organisatie voor keuring van alle gewassen, opgericht op 26 Mei 1932.

De keuring wordt uitgevoerd door twaalf keuringsdiensten volgens algemene voorschriften goedgekeurd door den Minister van Economische Zaken.

Voor keuring komen alleenlijk deze velden in aanmerking die opgenomen worden in de Rassenlijst, uitgegeven door het Instituut van Planten veredeling der Landbouwhoogeschool van Wageningen.

Van deze rassen worden dan alleen in aanmerking genomen deze percelen waarvan het pootgoed het vorig jaar werd goedgekeurd.

De keuringen hebben plaats door gansch het land op dezelfde wijze en hune eischer zijn u terst streng.

Men heeft veldkeuringen en partijkeuringen.

VELDKEURINGEN.

In den zomer bezoeken deskundigen de aangegeven velden, een twee, drie en zelfs meermalen. Er wordt dan bijzonder gelet op plantenziekten en meer speciaal op virusziekten. Nadat men een algemeen oordeel van het veld heeft gekregen worden in 400 planten (bijv. twee rijen van 200) het percent zieke planten alsmede de open plekken geteld. Tevens houdt men rekening met den aard der ziekte.

Al naar den aard der ziekte wordt een faktor in rekening gebracht. Bijvoorbeeld

voor bladrol 1, voor mozaiek 2,5, voor wortel-keuring en open plekken 1.

Het percent der zieke planten wordt vermenigvuldigt met de faktor. De resultaten worden dan samengegeld. De uitkomst noemt men zieke getal. Komt men zoodanig boven 20 dan wordt het veld afgekeurd. Als men een ziekegetal van hoogstens 4 bekomt, dan worden de velden in klasse A (dit is uittuimend) gerangschikt. Bij hoogstens 12 punten in klasse B (dit is goed). Bij hoogstens 20 punten in klasse C (dit is voldoende).

Bij een tweede keuring worden de factoren verhoogd, dan heeft men dus 8 voor bladrol, 4 voor mozaiek, enz.

Wanneer dan zieke getallen weer boven 4, 12 of 20 komen worden de velden in klasse B of C gebracht of afgekeurd.

Dit verhogten van de factor geschiedt opdat de landbouwers tijdig de zieke planten zouden verwijderen.

De voor A aangehouden velden worden meermalen beoordeeld, dit om elke zijging te vermijden.

Buiten de ziekten wordt er nog gelet op andere factoren die de waarde van het pootgoed kunnen beïnvloeden, zooals bemestings-toestand, omgeving, enz. Zo mag bijv. in een omgeving van 10 meter geen percel aardappelen aangetroffen worden dat een besmettingsgevaar oplevert.

In klasse A mag men geen enkele plant van een ander ras aantreffen. In klasse B slechts één vreemde plant op twee duizend, in klasse C, één op duizend.

PARTIJKEURINGEN.

Wanneer de pootaardappelen voor plombeering worden aangeboden, dan worden de knollen beoordeeld op uiterlijk waarneembare gebreken, ziekten en beschadigingen, namelijk: phytophthora, droogrot, schuif, aaltjesstek, zwarte vlokken, besmettelijke knollen, enz. Deze eischen zijn dezelfde voor alle klassen.

CONTROOL OP DE KEURING.

Inspecteurs oefenen in den zomer controle uit op de keuring. Ieder jaar moet door de keuringsdiensten een controelveld aangelegd worden, waarop monsters van goed gekurde velden worden uitgepoot. Buitendij wordt te Wageningen een centraal controelveld aangelegd. Dit alles staat onder streng toezicht van den Plantenziektenkundigen Dienst (Rijksdienst).

De certificaten dragen den naam van den keuringsdienst en zijn genummerd. De keuringsdienst moet nota nemen van de nummers, afgelverd voor iedere partij. Zoo doende kan men gebuik de gegevens van klachten nagaan en naderhand de herkomst der partij bepalen.

WAARBORG.

Nederlandsch plantgoed wordt uitsluitend afgeleverd in zakken. In iedere zak legt de keuringsdienst een certificaat en onmiddellijk daarna wordt de zak geplombeerd.

P. D.

Waarom?

« Waarom is de gentalterke van het leger in België 63.500 manschappen en in Holland maar 23.000 manschappen? »

In grote blakletters drukt « De Bilzenaar » deze vraag boven twee kolommen af. 't Is dus volgens de redactie een belangrijke vraag.

We zullen antwoorden: « De Bilzenaar » op zijn vergelijking gebouwd zijn valsch, omdat de cijfers van zijn vraag niet volledig zijn.

Immers het gaat hier om een vergelijking van de gehele oprichting der Landverdediging. « De Bilzenaar » houdt allen een rekening met het leger, en verwaarloost de vloot.

Waarom? Omdat voor « Bilzenaar » België altijd ongelijk heeft: « omdat Vlaanderen, volgens « Bilzenaar », in Holland moet liggen ».

Maar: België onderhoudt een groot leger dan Holland omdat het moet in geval van blootstelling, omdat zijn grondgebied in den loop der tijden georging aan als slechtal moet dienen aan verwoestende legers, waarin ook dikwijls de Hollanders voorkwamen. Daarbij de bevolking van België eischt dat het land tot aan de grenzen toe verdedigd worde. Wat de bevolking in Holland desaangetide vraagt, zullen we nu niet onderzoeken. Maar feitelijk staamt de verdediging van Holland op de Waterlinie, en zullen de provincien daarbuiten gelegen schier niet verdedigd worden. Als Vlaanderen en ons Limburg dus aan Holland behoorden zouden ze ook niet verdedigd worden.

Volgens een voor ons liggend, onpartijdig Engelsch werk van 1932, « begrijpt het » Hollandsch verdedigingsstelsel de provincien van Noord en Zuid Holland en gedeelten van Zeeland en Utrecht. Langs de landzijde, naar het Zuiden en Oosten toe zijn er verdedigingslijnen, waarvan de aanval door overstromingen zeer bemoeilijkt kan worden. Er zijn sterke vestingen op de kust vooral in den Helder, en

den toegang tot de Zuiderzee af te snijden, in het Hollandsch Diep en het Volkerak, terwijl de toegang tot de zeehaven van Amsterdam en Rotterdam, door machtige fortin verdedigd is. Het middelpunt van het geheel is Amsterdam, dat wel versterkt is. Hier zouden de overstromingen het volkomen van een aanval schier onmogelijk maken. »

Eindelijk België heeft geen enkel versterking, terwijl Holland voor de bescherming van zijn kust en voor de verdediging van Oost-Indië een vloot van verschillende oorlogsschepen heeft die duur kost.

De partijgenegen van dienstweigering in België moeten zich wel het voorval van het oorlogsschip « De Zeeuw Provincien » herinneren, en zij zullen inzien, dat men in Holland handhandiger opteelt dan in België. Overigens een enkel cijfer zal aantoonen dat « De Bilzenaar » naar de helft van de waarheid aan zijn lezers vertelt.

In denzelfden jaer, 1932, gaf Holland voor zijn Nationale Verdediging een som van meer dan 140 miljoen frank; België besteedde daaraan 1.057 miljoen frank, zodat Holland bijna vier honderd miljoen frank meer aan oorlogsuitgaven besteedde dan België.

Is de toestand sinds 1932 anders geworden? Neen, Ziedaar de waarheid.

BUITENLAND

ITALIE EN FRANKRIJK.

Een wereldgebeurtenis van groot belang. DE ONTMOETING VAN LAVAL EN MUSSOLINI. — De Franse minister van buitenlandse zaken, M. Laval, bracht een bezoek aan Rome, van Vrijdag 4 tot Dinsdag 8 der heden maand. Het onderhoud van M. Laval met M. Mussolini, de Italiaansche dictator was zeer belangrijk, en leidde tot het sluiten van zekere overeenkomsten, die belangrijk zijn voor het behoud van de vrede in Europa.

Zoo oordeelt, bij voorbeeld, het gewete Amerikaanse blad, « The New York Times ».

Het bekomen resultaat brengt een buitengewone oplaking in de atmosfeer van gansch Europa. Degenen die hun tijd doorbrengen met het voorstellen van een oorlog, loopen op het punt is uit te bekenen, gillar nu anders voorwendsels vinden om konfrontatie te doen uitbreken. Maar het is zeker dat na het afsluiten der Franse-Italiaansche overeenkomsten te Rome, het gevat houter lichtgevoelige buidhoorders veel zal verminderd zijn. »

Bezoek van M. Laval aan Z. H. den Paus. — Ter gelegenheid van zijn verblijf te Rome heeft de Franse minister van Buitenslandse Zaken ook een bezoek gebracht aan Z. H. den Paus. Het onderhoud duurde buitengewoon lang, namelijk 50 minuten. M. Laval had met een overduidelijke omgiffing aan de Paus drie rijk inroberende woordenboekjes van en de Paus verboden, aan M. Laval het Groot Kruis der Orde van Pius IX, een der hoogste onderscheidingen van den H. Stoel.

Ontvangst van Franse dagbladschrijvers bij Z. H. den Paus. — Ter gelegenheid van het bezoek van den Franse minister Laval te Rome waren ook twee tijdschriftschrijvers naar de Heilige stad gekomen.

Gelut op het belang der drukkers heeft de Paus hun een bijzonder verhoor overreid en hun zeer vriendelijk toegesproken. Wij geven de Pauselijke aanspraak hier weer, want zij toont ons te meer het belang der drukkers. Z. H. de Paus zeide: « Aan allen. Onze welkomwoord. »

Wij hebben in groot belang aan uw hartelijkheid en kinderlijk bezoeke. Ge zijt de groten omarmen en priester te groeten, een euiden valde, dien de geloovigen als hun aller Vader aanzien. »

Gij vertgenwoordigt, gij dagbladschrijvers, de grootste macht ter wereld. Men zegt dikwijls dat de openbare meening de grootste macht is. 't Is een dwaling, een sprekende dwaling, want het is de drukpers die de meening vormt en de spraak is aldijf machtiger dan het gewoel. »

Ik weet dat gij het besef hebt van uw macht, van de plichten die deze oplegt, van de verantwoordelijke verantwoordelijkheid. He daar uit voortspruit. Gij zijt de groten hooren van het Woord. Ik kan niet beter doen dan op u het befaamde woord van onzes grooten Manzoni toepassen: Het Woord is heerscher over de wereld. Men zal nooit de waarheid verraden, nooit een woord uitspreken dat een aanmoediging voor de dwaling of voor het kwaad kan zijn.

Laat mij toe u te zeggen hoezeer ik mij verheug en u antekentelijk ben over het bezoek dat gij aan den Vader der Kerk hebt willen doen.

Wij kunnen u slechts Onzen zegen geven, waarover wij vrijelijk beschikken. Wij zegenen u werk, de personen en zaken die u dierbaar zijn, bijzonder uwe familie, en al degenen waaraan uw gedachten gaan, en boven allen Frankrijk, Ons dierbaar Frankrijk.

Abonneert u aan DE POSTRIJDER het oudste blad van Limburg gesticht in 1864.